

sti; quamvis enim persona Filii speciali titulo predicatur per voluntatem divinam gerere curam voluntatis humanæ, propter convenientiam in eodem supposito, nihilominus tamen, quidquid divina voluntas in eo actu agit, vel vult, necesse est ab omnibus personis fieri, quia est una voluntas communis, propter quod opera ejus ad extra sunt indivisa; sed Pater et Spiritus Sanctus quatenus concurrunt ad illum actum non dant illi valorem infinitum; ergo actus Christi non habent hunc valorem ex aliquo concurso voluntatis divinæ. Confirmatur secundo, quia etiam Spiritus Sanctus voluntate sua divina regit nostras voluntates, et eas mereri ac satisfacere efficit; tamen non confert illarum actibus valorem infinitum; immo nec aliter facit eos habere valorem, quam dignificando et sanctificando personas, et concurrendo ad substantiam et modum intrinsecum ipsorum actuum; ergo nec per se confert valorem actibus humanis Christi, sed tantum concurrit ad illos, et dat auxilia gratiae necessaria; personam autem non sanctificat, sed ex se sanctam supponit; et ab illa est valor infinitus illorum operum.

10. Tandem præter hos modos non potest fingi aliis, quo illa voluntas divina conferat valorem actui voluntatis Christi; solum enim superest aliis, quo actus voluntatis potest dici conferre valorem moralem actui inferioris potentie, quia est forma moralis ejus; sicut actus nostræ voluntatis potest dici conferre valorem actui appetitus, vel exteriori; hic autem modus non potest attribui actui voluntatis divinæ respectu actus voluntatis humanæ Christi, propter duo. Primum, quia, ut actus voluntatis hoc modo conferat valorem inferiori actui, necesse est ut sit forma ejus in esse liberi, sicut accidit in exemplo allato de actibus nostris; quia alio modo non potest intelligi quomodo sit forma; hoc autem modo non est actus divinus forma actus humani in voluntatibus Christi, ut visum est. Secundo, quia, ut actus voluntatis hoc modo det valorem, oportet ut ipse in se sit capax valoris, meriti, vel satisfactionis, ut illum communiceat alteri, saltem per extrinsecam denominationem, sicut communicatur meritum actui exteriori per interiore; vel certe ut cum illo constitutum unum actum moralem ordinatum ad recompensandam injuriam alterius, ut est in satisfactione; hoc autem non potest convenire actui increato voluntatis divinæ, ut per se notum est. Et ideo non potuissest Verbum divinum satisfacere per naturam irratio-

nalem assumptam, nec per dolores aut penas ejus, quia non posset per aetum voluntatis divine actus talis naturæ moraliter informare, aut libertatem extrinsecam eis conferre ad meritum vel satisfactionem accommodatam.

11. *Fundamentum contrarie opinionis solvitur. — Ratio convenientie et differentia corporis respectu animæ, et humanitatis Christi respectu Verbi divini.* — Atque hinc solutum relinquitur fundamentum contrarie sententiae, nam ex unitate personæ male infertur unitas operationis, cum haec naturam consequatur, ut Patres et Concilia docent. Neque est simile quod de homine afferatur, tum quia duas naturæ in homine sunt partiales, et componunt anam naturam; tum etiam quia voluntas hominis per suos actus potest informare moraliter actus corporis seu inferiorum virium, quod non potest voluntas divina, ut dictum est. Quocirca, aliter corpus est instrumentum animæ et humanitas Verbi; quamvis enim in hoc convenient, quod utrumque est instrumentum substantialiter conjunctum, differunt tamen in modo; nam corpus non est instrumentum per se capax propriæ operationis moralis, nisi per animam, seu per denominationem ab actu animæ; humanitas vero per se est proprium principium operationis moralis; unde, si proprie loquamur de humanitate respectu proprietarum operationum, non est proprium instrumentum, sed principium principale operandi. Quod si respectu Verbi dicatur instrumentum, solum est, vel ut denotetur non esse propriam Verbi naturam, sed quasi alienam, quamvis per se et substantialiter conjunctam, vel magis proprie in ordine ad actiones supernaturales et miraculosas, ut interpretatur D. Thomas infra, q. 19, art. 1; et adhuc talis actus supernaturalis, ut est a Verbo operante per humanitatem, non est compositus ex actu creato et inveniente, sed est unus et idem manans ab humanitate cum auxilio supernaturali Dei, ut quæst. 13 latus dicetur. Patrum autem sententiae ibi citatæ ex dicendis intelligentur facile.

12. *Aliorum opinio circa infinitatem valoris operum Christi. — Rejicitur.* — Secundo dixerunt alii humana Christi opera habere infinitum valorem, ex eo quod immediate ac physice procedunt a divina Verbi personalitate, non tantum ut a sustentante et terminante naturam humanam, sed etiam ut per se ipsam immediate influente in ipsum actum voluntu-

tis humanæ Christi. Quod ita esse solum probant ex illo principio, quod actiones sunt suppositorum; nam hoc significat, supposita ipsa habere proprium et per se influxum in actiones; nam si sola natura esset totum principium influens in actiones, potius esset actione naturæ attribuenda, quam supposito; sicut quando aqua calida calefacit, potius calori quam aquæ tribuitur, quia calor est totum principium calefaciendi, et aqua solum se habet ut materialiter sustentans calorem. Unde illi per accidens tribuitur actio. Quod vero hoc sit necessarium ad infinitum valorem, patet, quia alias suppositalitas Verbi mere per accidens se haberet ad operationes Christi humanas; sicut aqua omnino per accidens se habet ad calefactionem, quæ a calore procedit; ex his vero, quæ sunt per accidens, nihil valoris vel dignitatis accrescit operi. Hæc vero opinio falsum aliquid confingit, et minime necessarium ad valorem operum Christi explicandum, ut bene docuit Scotus, in 3, dist. 19, in quo illi consentit Capreol., in 3, dist. 18, ad 5 ipsius Scotti cont. 1 conclusion. Primum patet ex generali ratione subsistentie, quæ præcise et secundum suam rationem formalem non est proximum principium operandi, sed est tantum quidam naturæ terminus constitutus suppositum, quod est principium per se operatum, tanquam id quod operatur; formale autem principium quo est natura per se aut per potentias suas; sed personalitas Verbi unita est humanitati solum in ratione subsistentie, ut infra videbimus; ergo non unitur ut sit principium per se et proximum operatum, ita ut ipsa sit proxima ratio agendi, vel totalis, vel partialis. Major patet inductione in omnibus creaturis, ut ex metaphysica constat, nam subsistentia solum est quidam modulus terminans naturam in ratione existendi in se. Item in Trinitate, quamvis personalitates sint tres, quia natura et voluntas est una, actiones ad extra sunt indivisia, quia tota ratio agendi est natura, non persona; et contrario vero in Christo, licet persona sit una, quia naturæ sunt duas, operationes etiam sunt duplices, quia principium quo operationis est natura, ut ex Damasceno, et aliis Patribus et Conciliis, trademus infra, quæst. 18 et 19.

13. Unde argumentor secundo, quia hoc specialiter repugnat huic personaliti Christi; quia alias aliquam propriam efficientiam haberet ad extra relatio Verbi, quam non habent relationes Patris et Spiritus Sancti; con-

sequens autem est omnino falsum; alias non omnis efficientia ad extra esset communis omnibus personis; sicut enim terminare naturam humanam non est commune omnibus, quia convenit Verbo per suam relationem, ut talis est, ita, si per illam effective influeret in opera humanitatis, illa efficientia non esset communis omnibus personis. Tertio, ostendo sine causa configi hanc efficientiam ad explicandum valorem satisfactionis Christi, quia persona confert valorem operi ut moralis circumstantia ejus; ut autem circumstantia moralis augeat bonitatem vel valorem operis, non semper requiritur proprius ac physicus influxus secundum eam rationem, qua circumstantia est, ut in hac ipsa circumstantia personæ videre licet; multorum enim opinio est, gratiam habitualem non influere physice in actus meritorios, quatenus est in essentia animæ, et tamen certum est quatenus dignificat personam, gratiamque Deo reddit, maxime conferre ad valorem moralem operum in esse meriti vel satisfactionis; et quamvis fortasse in aliquos actus per se influat physice, scilicet in eos qui sunt supernaturales quoad substantiam, tamen verius est non solos illos esse meritorios, sed etiam actus morales virtutum acquisitarum, praesertim cum morali aliqua relatione charitatis; actus etiam externi satisfactorii sunt, et tamen valorem habent a gratia, quæ in illos non physice influit. Item dignitas regia, vel alia similis, auget interdum valorem moralem operis, quamvis non influat physice in opus, ut per se constat. Ita ergo Verbum divinum, hoc ipso quod constituit personam Christi Dei hominis, a qua opus satisfactorium simpliciter procedit, est sufficiens circumstantia moralis talis operis, ut ab illa possit valorem accipere; non est ergo necessarius ille influxus physicus illo modo explicatus.

14. Et per hæc satisfactum est fundamento contrarie sententie. Actiones enim dicuntur esse suppositi, tanquam ejus quod operatur, quia ipsum est quod propriæ et complete existit; operatio autem sequitur esse; et ideo simpliciter tribuitur ei quod per se existit, scilicet supposito, ut iterum attingemus infra, disp. 10, sect. 2 et 3; ad hoc autem necesse non est ut suppositum operetur per ipsam subsistentiam tanquam per rationem operandi, sed satis est ut per naturam operetur tanquam per principium quo; subsistentia vero sit conditio per se necessaria ex parte operantis, ut complete sit, et ita operari possit

Exemplum autem quod adducitur de aqua calefaciente, partim simile est, partim differens : calefactio enim per se est a calido ut sic, in quo includitur aliquid per modum subsistentis, et quoad hoc est similitudo. Quod autem illud calidum sit aqua, accidentarium est, quia etiam ipsi aquæ extraneum et accidentarium est quod sit calida ; et ideo quamvis ei possit attribui calefactio, ea ratione qua subsistit, et sustentat calorem, tamen respectu illius est per accidens, quia calor omnino ei accidit. At vero quod natura substantialis subsistentia terminetur, non est ei per accidens, sed per se; personæ etiam non accedit natura, sed per se illam constituit in tali ratione, et ideo actio per se attribuitur subsistenti in tali natura. Unde Pater, Filius et Spiritus Sanctus per se dicuntur creare ex parte operantis, quamvis ex parte creationis non esset per se necessaria trinitas personarum.

15. Objectio. — Dices, hinc potius sequi Verbo divino, seu Deo, per accidens attribui humanas Christi actiones, etiam si huic homini Christo, formaliter loquendo, per se tribuantur; quia humanitas respectu Verbi est natura extranea, et quasi accidentario ei advenit. Respondetur primum negando simpliciter sequelam, quia, licet humanitas non sit connaturalis Verbo, in quo assimilatur calori ad aquam comparato, tamen per se illi unetur, in quo differt a calore; nam ex Verbo et humanitate vere ac propriissime consurgit una persona et unum ens per se; et ideo illi personæ in eo statu constitutæ per se tribuuntur quæ secundum utramque naturam illi convenient, ut latius infra, q. 2 et 16, explicabitur. Addo deinde hoc nihil referre ad rem de qua agimus; quia, ut dixi, ad rem moralem nihil refert quod prædicatio sit aut per se, aut per accidens, logice vel physice loquendo, dummodo moraliter persona operans, et dignitas ab illa proveniens sit circumstantia operis; ad quod satis est quod sit conditio dignificans personam operantem, quod non solum in praesente reperitur, sed etiam quod illa dignitas est substantialis et intrinseca ipsi personæ operanti.

16. Aliorum circa idem opinio refellitur. — Atque ex his facile est tertium modum dicendi rejicare, qui in praesenti excogitari posset, scilicet actus humanos Christi esse infiniti valoris propter immediatam unionem, quem habent ad Verbum divinum, ratione cuius infinitam habent dignitatem. Itaque, sicut ex Eugenio supra referebamus, sanguinem

Christi fuisse pretium infiniti valoris ad nostram redemptionem propter unionem ad Verbum, quod intelligendum est de immediata unione, ut infra, q. 4, ostendemus, ita posset quis existimare actus ipsos esse infiniti valoris propter propriam et immediatam unionem ad Verbum, quia alias sola unio per accidens, media humanitate, vel sola emanatio non videtur posse sufficere. Primum patet, quia illa est valde extrinseca, et per se nihil confert ipsi actui. Item quia, si in sanguine est necessaria illa unio, cur non in singulis actibus? Secundum etiam ostendi potest, quia creatura vel creatio etiam emanant a Deo secundum se, et tamen inde nullum specialem valorem aut dignitatem accipiunt; et si intelligamus per Christi actionem, aliquem effectum ad extra fieri, ex respectu illo ad Christum non censeretur habere infinitum aliquem valorem et dignitatem. Sed hæc etiam sententia supponit falsum, et ad rem præsentem minime necessarium. Falsum est enim divinum Verbum fuisse immediate unitum omnibus actibus et operationibus Christi, ut latius infra dicturi sumus, q. 3 et 4, quia Verbum solum fuit unitum humanitati substantiali unione, et ad supplendam subsistentiam humanæ naturæ. Unde solum ea sibi immediate univit, quæ subsistentiæ creatæ immediate uniuntur; accidentia autem non uniuntur immediate creatæ subsistentiæ, sed insunt naturæ subsistenti. Sic ergo in Christo accidentia humanitatis non aliter fuerunt unita Verbo, quam per humanitatem, scilicet, in quantum inhærebant animæ vel corpori Verbo unitis. Quod si alia accidentia non habent illam immediatam unionem, nec de actibus intellectus aut voluntatis id affirmari potest, tum quia magis intrinseca et inseparabilia sunt alia accidentia quam hi actus; tum etiam quia, cum hæc unio non sequatur ex vi assumptionis humanitatis, esset miraculosa, etiam supposita incarnatione; et ideo sine sufficiente auctoritate, vel cogente ratione, non est asserenda; tum maxime quia ostendemus infra, fieri non posse ut accidentia immediate uniantur subsistentiæ divinæ, idque maxime repugnare accidentibus actu inherenteribus, ut erant actus vitales, seu operations humanitatis Christi. Quod autem illa unio non sit necessaria ad hunc valorem, ostendi potest ex dictis contra præcedentem sententiam; quia cum hic valor non sit res physica, sed moralis, ad illum non est necessaria immediata unio physica ad Verbum, sed sufficit talis conjunctio,

quæ secundum prudentem aestimationem ad sideretur solum absolutum esse illorum, sic cam dignitatem et valorem sufficiat: sicut D. Thom., ait 4 p., q. vigesima quinta, articulo 6, ad 4, Christi humanitatem habere ex unione ad Verbum infinitam quamdam dignitatem; et idem affirmit de B. Virgine, quatenus est mater Dei; nam, licet illa dignitas sit longe inferior, tamen in sua ratione est infinita propter habitudinem seu affinitatem ad Verbum; et infra, quæstione septima, ostendemus gratiam Christi, eo quod est gratia Verbi divini, habere quamdam infinitam aestimationem et dignitatem, quamvis non sit immediate unita Verbo, sed solum quia inest animæ Verbo unitæ. Sic ergo in præsenti, ut actus Christi habeant in suo ordine infinitum valorem, non est necesse quod per se habeant immediatam unionem ad Verbum.

17. Infinitas valoris operum Christi considerari potest ex parte personæ præcise ut operantis. — Dicendum igitur est in actibus voluntatis Christi ex triplici capite posse infinitatem considerari: primo, ex parte personæ, præcise ut operans est, et eliciens illos actus per humanitatem sibi conjunctam; nam ex vi hujus respectus erant omnes illi actus aliquo modo divini, et speciali titulo proprii divinæ personæ; quo fere sensu intelliguntur Patrum testimonia, quæ prima sententia paulo ante citata afferebat; sic enim verum est unam naturam in Christo operari cum consortio alterius, quia, quidquid per unam naturam Christus operatur, vere tribuitur eidem ut subsistenti in altera; sic enim et homo creat, et Deus obedit, quod satis est ut verum etiam sit totum velle Christi esse deificatum, ut ex Dionysio referebamus. Quomodo etiam omnis humana operatio Christi potest dici Theandrica, quia est a Deo homine, quamvis speciali etiam ratione hæc appellatio tribuatur actionibus miraculosis, quas Christus per humanitatem exercebat, ut sexta Synodus exponit, Act. 2, 8 et 9; et Agatho, in d. epist., et D. Thomas infra, q. 19, art. 1, ad 1. Quod autem hic respectus ad personam operantem infinitam conferat ad valorem moralem infinitum, probatur, quia persona operans moraliter est quasi forma propria actionis sue, unde illam dignificat et aestimabilem reddit, ut etiam exemplis moralibus supra declaratum est; ergo, ubi persona est infinita, confert valorem cuiusdam infinitæ rationis et dignitatis. Neque contra hoc obstat exemplum de creatione, vel externo effectu a Christo producto; nam, si in his effectibus a Deo productis con-

18. Sumitur item infinitas valoris in actibus humanis Christi, ex parte divinae personæ ut terminantis unionem eorum. — Secundo, potest hæc dignitas considerari in his actibus ex parte personæ cui uniuntur; sunt enim hi actus voluntatis immanentes, et ideo intrinsece postulant ut manent in eadem persona a qua fiunt, mediante natura, per quam fiunt.

Et ex hac unione accipiunt actus inestimabilem valorem, quia sunt Deitate perfusi, ut Damascenus loquitur. Unde, hoc ipso quod illi afficiunt personam Dei media natura, quam Deus, per unionem, suam fecit, ipse etiam Deus illos moraliter afficit atque dignificat; quæ dignitas, quamvis proveniat actionibus media unione humanitatis, quæ est quid creatum in ipsa, tamen ab ea solum est tanquam a conditione necessaria; a persona autem Verbi sumitur formaliter, tanquam a persona qua per seipsum sanctificat, tam naturam quam actus ejus, et consequenter confert illis valorem et dignitatem uniuersique proportionatam, ut magis statim explicabitur.

19. Sumitur et hic valor ex parte materie circa quam actus humani Christi versabuntur. — Tertio potest hic valor infinitus considerari in his actibus ex parte materie circa quam versantur; ut quando Christus voluntarie effundebat suum sanguinem pro omnibus, voluntas illa versabatur circa rem infiniti valoris, quam offerebat in pretium; et ideo ex hac parte videtur etiam habuisse infinitatem, quamvis si illa materia circa quam, præcise consideretur in ratione objecti, non sufficeret ad infinitatem simpliciter moralis valoris seu satisfactionis, ut statim explicabo. Ut ergo hic titulus conferat ad infinitatem simpliciter, conjugendus est cum præcedentibus, vel etiam considerandus tanquam quodammodo in illis inclusus virtualiter, aut secundum quamdam reflexionem: actus enim

voluntatis Christi, quatenus est immanens, habet illa duo supr. explicata, scilicet, quod est a persona et in persona divina; quatenus vero est intrinsece voluntarius ac liber factus in obsequium alterius, non solum ipsum actum, sed etiam ipsum operantem, voluntarie submittit ac subjicit obsequio alterius; et hoc modo voluntas illa Christi habebat infinitum valorem ex hoc capite. Atque hinc facile constat quid dicendum sit de aliis actionibus, vel passionibus externis a voluntate imperatis vel acceptatis; nam in ratione meriti non habebant infinitatem nisi per denominationem extrinsecam ab actibus voluntatis, quia meritum non est formaliter nisi in actu voluntatis; in exteriori vero actu est solum per denominationem extrinsecam ab illo; quantitas autem meriti non potest alicui actui convenire, nisi eo modo quo convenit meritum, quamvis non ab eodem principio seu radice proveniat. Unde secus est in ratione satisfactionis; nam, quia haec formaliter reperitur in actibus vel passionibus externis, ideo exteriores etiam passiones Christi in se habent infinitum valorem in ratione satisfactionis, non solum ex infinite voluntatis, sed ratione suæ propriæ unionis, quia ipsæ fuerunt etiam deificatae per unionem, ut supra ex Concilio Ephesino referebamus.

20. *Discussio præcedentis rationis.* — Sed ut hæc omnia amplius explicitur, nonnulla objicere oportet, quibus hujus rationis vis magis discutatur et intelligatur; videtur enim primum niti hoc fundamento, quod opus profectum a persona digniori coram Deo, id est, magis grata, cæteris paribus, sit majoris valoris ad satisfaciendum. Quod fundamentum videtur falsum, ut in puris hominibus constat; quia si duo impares sint in habituali gratia, et actus efficiant ad satisfaciendum æquales in omnibus aliis conditionibus, non magis satisfacit per eum actum, qui majorem gratiam habet. Secundo, videtur illa ratio ita colligere: Opus factum a digniori persona est majoris valoris; ergo factum ab infinita persona est infiniti valoris; que collectio non videtur bona; nam ex simili forma argumentandi solum potest colligi infinitas secundum quid, non simpliciter, ut patet in simili forma: Visio perfectionis objecti est majoris perfectionis; ergo visio infiniti objecti est infinite perfectionis; vel: Offensa dignioris personæ est gravior; ergo offensa infinitæ personæ est infinita; in his enim tantum sequitur infinitas secundum quid. Tertio, ratio

hujus defectus esse videtur, quia quantitas meriti vel satisfactionis non oritur ex sola dignitate operantis, sed etiam ex aliis circumstantiis. Quando autem ad unum effectum, præsertim moralem, plura concurrunt, licet unum infinitum sit, si alia sint finita, effectus non erit infinitus simpliciter, sed finitus, quia limitatur ab aliis principiis finitis, et objectum vel persona infinita, concurrendo cum illis, non potest infinito modo, sed finite influere, ut in exemplis positis videre est. Quarto confirmatur, quia illa persona solum finito modo erat unita humanitati; ergo solum etiam finito modo augebat valorem et dignitatem operum, quia solum augebat media unionem ad humanitatem. Et tandem sicut actiones in suo esse limitantur ex principio operandi, ita in valore et satisfactione limitantur.

21. *Dissolvuntur præcedentes objectiones.* — Ad primum responderi potest primo, non esse eamdem rationem de quacumque dignitate personæ accidentaria, et quasi extrinseca, et de substantiali dignitate, qualis erat dignitas personæ Christi. Actiones per se sunt supervisorum et personarum, et ideo substantialis dignitas et perfectio ipsius personæ semper per se confert ad valorem et dignitatem ipsius operis, quia in suo genere influit in illud; at vero si perfectio personæ vel dignitas accidentaria sit, non est necesse ut influat aliquo modo in ipsum opus, sed potest solum concomitanter se habere, et ideo fieri potest ut nihil conferat ad valorem operis. Secundo tamen addo, loquendo de dignitate gratiæ habitualis, illam per se conferre ad valorem moralem operis satisfactorii et meritorii, atque adeo, cæteris paribus, opus factum a sanctiori persona esse majoris valoris moralis coram Deo; et ita ad objectionem factam negandum est totum id quod assumit, de quo plura non dicam hoc loco, quia habet proprium in materia de gratia, et quia, ut dixi, infinita satisfactio Christi non pendet ex illa questione de gratia habituali, sed ex hoc generali principio, quod illa dignitas personæ operantis, quæ est circumstantia operis, auget valorem ejus, quod principium et per se notum est in materia morali, et supra etiam ostensum est.

22. *Persona operans, et ea, circa quam versatur actio, diverso modo se habent.* — Ad secundum respondebam, quidquid sit, an consequentia illa teneat ratione formæ, saltem tenere in proposito ratione materiæ. Fundatur enim in hoc, quod actus personæ Christi ha-

bent dignitatem quamdam vere infinitam, et ideo habent etiam valorem infinitum, quantum in eo genere esse potest. Unde ulterius dicitur, servata formalitate illarum præmissarum, recte et formaliter deduci illud consequens, neque exempla in contrarium adducta esse similia. Utrumque declaro ex diverso modo, quo persona operans afficit suam operationem, et moraliter influit in illam, et quo objectum, seu extrinseca persona, quæ se habet veluti materia circa quam versatur actio, ad illam concurrit. Multo enim magis confert ad valorem moralem influxus personæ operantis; quod patet primo ex ipsis locutionibus; nam operatio facta a persona divina Theandrica dicitur et divina; operatio autem, quæ fit circa Deum, tale dignitatis nomen non recipit; sicut operatio facta ab Angelo, est Angelica, non vero quæ fit circa Angelum. Secundo ex re ipsa, quia objectum et aliae similes circumstantiae solum terminant habitudinem actus ad ipsa, quæ habitudo finita est, etiamsi objectum vel persona ad quam terminatur, sint infinita; et ideo tota dignitas vel bonitas actus, inde orta, est in suo genere finita; at vero persona operans quodammodo per se ipsam informat moraliter suam operationem. Quod ita declaro, quia non tantum ipsa operatio in abstracto, sed ipse etiammet operans, in quo persona ipsa includitur, sese submittit et offert in obsequium ejus cui satisfacit; quod significavit Paulus, ad Ephes. 5, dicens: *Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo;* et ad Phil. 2: *Humiliavit semetipsum;* ubi Chrysostomus, hom. 7: *Quantum habuit, inquit, celsitudinis, tantum humilitatis vicissim subiit.* Et hoc modo ait Cyrillus, 4 de Trinit., circa principium, Christum posse nos salvare, quia est ipse Deus filius, indicans, ipsam personam per se ipsam conferre dignitatem operi, et valorem satisfactioni. Unde fit ut hæc dignitas et valor sit infinitus simpliciter in suo genere, quandoquidem ipsa persona est infinita simpliciter. Quod tertio ita declaro, quia unio hypostatica est quædam infinita dignitas humanitatis assumptæ, quia persona infinita simpliciter est illi humanitati realiter conjuncta, et per ipsam mirabiliter modo illam afficit et sustentat; sed actus vel passiones illius humanitatis in tali persona habent similem quamdam conjunctionem, quasi hypostaticam, cum eadem persona, quamvis mediante natura; ratione ergo hujus conjunctionis habebunt infinitam quamdam dignitatem et valorem moralem; quocir-

ca, sicut ad intelligendam infinitam illam dignitatem in humanitate assumpta, non oportet inesse ipsi humanitati rem aliquam physicæ, ut ita dicam, infinitam simpliciter distinctam ab ipso Verbo, ita neque in ipsis actibus Christi, ut alias objicit Scot., ut habeant infinitum valorem, oportet inesse entitatem aliquam physicam infinitam, sed solam dictam unionem ad Verbum, a quo illam habent dignitatem. Est tamen differentia inter humanitatem et actus ejus, quod humanitas immediate unitur Verbo, unde illa unio est proprius modus realis ipsius humanitatis, ut quæst. 2 dicetur; at vero actus solum per humanitatem uniuntur Verbo, quia, scilicet, inhærent humanitati, seu fiunt per humanitatem Verbo unitam. Unde hæc nullum reale modum ponit in ipso actu, respectu Verbi, praeter modum unionis ipsius humanitatis; ab illo tamen participat moralem valorem et estimationem, ut explicatum est.

23. *An sola dignitas gratiæ in persona operante sufficiat ad meritum.* — *Differentia inter habitualem gratiam, et gratiam unionis.* — Ad tertium respondebam, primum, probabile esse solam dignitatem gratiæ in persona operante sufficere ad valorem meriti vel satisfactionis, si alias sit capacitas in actu, id est, si sit liber et bonus; sic enim multi existimant omnes actus bonos moraliter personæ gratiæ esse meritorios propter statum et dignitatem talis personæ. Dico autem oportere supponi capacitem in actu, quia opera non libera, etiam in ipso Christo, non habebant hunc valorem ad meritum et satisfactionem, quia non erant capacia moralis dignitatis; sicut humanitas ex vi unionis sanctificatur, et illi debetur beatitudo, et tamen si natura leonis assumeretur, quamvis re ipsa haberet eumdem modum unionis, et eamdem majestatem Verbi sibi conjunctam, non tamen proprie sanctificaretur, nec illi esset debita beatitudo, quia non esset capax; et eadem ratione actus non liberi, vel actus non boni hominis gratiæ, nullum valorem habent ab ipsa gratia habituali in ordine ad meritum vel satisfactionem. Notanda vero est in hoc differentia inter habitualem gratiam, et gratiam unionis, quod illa, quando non per se concurrit ad actum, influendo in illum per se, vel per auxilia sibi proportionata, non confert tantum valorem quantum potest, nec secundum totam intensiōnem quam in se habet, quia non per se influit et concurrit, ut supra dicebam; at vero gratia unionis, seu persona ipsa unita humanæ na-